

Akwaeke Emezi: Vivek Ojin kuolema

[AM/30 ADMIN](#)

Erilaisuuden paino – RIITTA VAISMAA (10.6.2021)

”Niin Vivek syntyi, kuoleman jälkeen murheeseen. Se jätti tietenkin häneen jäljen; se kaatoi hänet kuin puun.” Vivek syntyi samana päivänä, jona hänen isoäitinsä kuoli. Pojan jalassa huomattiin syntymämerkki, joka oli aivan saman muotoinen ja samassa kohdassa kuin isoäidin jalassa oleva arpi. Täytyihän sen merkitä jotakin. Akwaeke Emezi kirjoittaa kiehtovasti muinaisten tapojen ja uskomusten sekoittumisesta nykyaikaan.

Yli 20 vuotta myöhemmin äiti Kavita löytää kotitalon kuistilta Vivekin kankaaseen käärityn mutta muutoin alastoman ruumiin. *Vivek Ojin kuoleman* johtoteemana on äidin kamppailu oikeudesta saada tietää, miksi hänen poikansa kuoli. Hän haluaa myös tietää, kuka tiesi tuoda ruumiin oikealle

kuistille. Romaanin päähenkilö ei silti ole Kavita vaan Vivek ja hänen vuotta vanhempi serkkunsa Osita.

Kun Vivek kuoli, tapahtui paljon muutakin. Tori paloi. Etenkin Kavita yhdistää tapahtumat toisiinsa, ja yhtymäkohtia on todellisuudessakin.

Vivek on kasvanut rakastettuna, mutta aina hän on ollut erilainen kuin muut. Aikuisuuden kynnyksellä hän alkaa saada outhoja kohtauksia, joiden aikana hän on jossakin muualla kuin tavallisessa todellisuudessa. Hän ei itse muista kohtauksista mitään mutta sanoo silti Ositalle, että niiden aikana hänen on hyvä olla. Hän ikään kuin pakenee todellisuutta ja itseensä kohdistuvia odotuksia.

Vivek on itse kirjassa vain lyhyesti puhujana.

”En ollut se, jona minua pidettiin. En koskaan. En osannut kertoa sitä; en osannut sanoa, mikä oli vinossa, enkä tehdä muutoksia, jotka olisivat mielestäni olleet tarpeen. Minun oli vaikea kävellä ympäriinsä päivästä toiseen, koska ymmärsin, että muut luulivat minua tietynlaiseksi, mutta he olivat väärässä, aivan hakoteillä, eivätkä nähneet todellista minääni. Heille sitä ei ollut edes olemassa. Onko ihminen ylipäättään olemassa, ellei kukaan näe häntä?”

Akwaeke Emezi sijoittaa tapahtumat kiinnostavaan kulttuuriseen ympäristöön. Romaanissa on paljon naisia ja nuoria, joita sitoo toisiinsa yhteisö nimeltään nigerianwives. Naiset tulevat eri maista ja maanosista, heitä yhdistää avioliitto nigerialaisen miehen kanssa. He eivät ole tulleet Nigeriaan asiantuntijoina tai kehitystyöntekijöinä. He ovat tulleet maahan nigerialaisen miehen tähden. Intialainen Kavita kuuluu joukkoon, vaikka hän onkin asunut Nigeriassa jo ennen avioliittoaan Vivekin isän Chikan kanssa. Kirjailija tuntee kulttuurisen moninaisuuden: hän on itsekin igbo ja tamili.

Nuoret ovat näistä liitoista syntyneitä, Vivekiä lukuunottamatta tyttöjä. Serkku Osita liikkuu porukoissa, vaikka hänen molemmat vanhempansa ovat Nigerian igboja. Osita kuuluu joukkoon, koska hän on Vivekille läheinen, kuin veli. Nuoret hengailevat varsin vapaasti. Vivek ihastuu yhteen tyttöön, Osita useampaan. Kaikki ovat tottuneet siihen, että Vivek on erilainen. Nuorille se ei ole ongelma.

Kirjailija tuo mukaan myös afrikkalaisen kiihkeän uskonnollisuuden, johon Ositan äiti Mary on liittynyt mukaan. Mary ehdottaa monta kertaa Kavitalle, että uskonyhteisö voisi parantaa Vivekin erityisyyden. Kavita ei asiaan usko, mutta antaa kuitenkin kaikkensa yrittäneenä periksi ja vie pojan seurakunnan

kokoukseen. Kun hän näkee, että pojasta on yritetty fyysisesti piiskata ulos paholaista, suuttumus on niin valtava, että perheiden yhteys katkeaa.

Vivekin erilaisuus ei tarkoita vain kohtauksia. Nämä kohtaukset kirjailija valitettavasti jättää arvoituksiksi. Jos Vivekillä on jokin sairaus, se jää selvittämättä.

Yhä useammin Vivek ja Osita näkevät toisissaan muutakin kuin veljen tai serkun. Tytöt auttavat pitkät hiukset kasvattanutta Vivekiä toteuttamaan halujaan ja pukeutumaan mekkoihin. Kaikki varoittavat Vivekiä lähtemästä ulos mekko päällään. Sen hän kuitenkin tekee ja lähtee kerta kerralta kauemmas.

Lopulta hän on palavalla torilla. Sinä päivänä Vivek kuolee.

Kavitan elämään ei Vivekin kuoleman jälkeen kuulu muuta kuin pojan kuoleman selvittämistä. Hän kulkee talosta taloon, kyselee, utelee niin, että muut jo väsyvät. Kavita ei luovuta. Hän on oikeassa siinä, että nuoret varmaankin tietävät jotakin. Kestää kauan, ennen kuin nuoret suostuvat puhumaan. He näyttävät Kavitalle kuvia, joissa Vivek on pukeutuneena mekkoihin. Kaikkia kuvia he eivät kuitenkaan näytä.

Kavita uskoo nyt tietävänsä totuuden. Uskovatko nuoret? Ainakin Osita tietää enemmän. Osita kertoo totuutensa lukijoille, samoin kadoksissa olleen Vivekin kaulassa aina riippuneen, äidiltä saadun buddhalaisen amuletin kohtalon. Eikö Kavita kestäisi lopullista totuutta vai eikö Osita halua paljastaa omaa osuuttaan ja erilaisuuttaan?

Emezi näyttää kiintoisan kulman Nigeriaan, kultuuriin, joka ei liene tavallinen tai tuttu edes kaikille nigerialaisille.

Akwaeke Emezin ilmaisu on rikasta ja monipuolista. Se heijastaa erinomaisesti kirjan erikoista monikulttuurista ilmapiiriä. Sari Karhulahden hieno käännös kuljettaa kauniisti erikoiseen ympäristöön.

Akwaeke Emezi (1987) on nigerialainen kirjailija ja videotaitelija. Hän aloitti kirjoittamalla lyhytproosaa mm. lehtiin. Hänen kiitetty esikoisromaaninsa *Makeaa vettä* ilmestyi v. 2018. *New York Times* kutsui esikoista uskomattomaksi ja rohkeaksi. Sekä *Makeaa vettä* että *Vivek Ojin* kuolema ovat ilmestyneet suomeksi tänä vuonna.

Akwaeke Emezi: *Vivek Ojin kuolema* (The Death of Vivek Oji). Suom. Sari Karhulahti. Kosmos 2021. 234 s.

Riitta Vaismaa on kirjallisuuskriitikko